

СТ А Н О В И Щ Е

От: *професор д.с.н. Янцислав Янакиев;*
Институт по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“;
Научна специалност „Социология“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: *Здравка Божидарова Стоянова*
Тема на дисертационния труд: *„Усъвършенстване на предварителния и последващия контрол в структурата на агенция „Митници“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 496/5.03.2021 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Здравка Стоянова се е обучавала по докторска програма към катедра „Национална и регионална и сигурност“ на факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) съгласно Заповед Ректора на УНСС № 1138/9.05.2017 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 28.03.2017- 28.03.2021 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената за рецензия дисертация е с обем 156 страници текст, библиография и девет приложения. Използвани са общо 68 литературни източника на български, руски и английски език. Освен това са посочени двадесет и два официални интернет сайта.

Дисертацията е структурирана в увод, три глави и заключение. Освен това има девет приложения. Тя е добре структурирана и всяка глава завършва с изводи.

Трудът е посветен на *актуален и значим научен проблем*, а именно изследване на процеса на предварителния и последващия контрол в Агенция “Митници” с цел усъвършенстване на функционирането на системата на митническата администрация. Освен това дисертацията има практическо приложение с формулираните от автора изводи и препоръки по отношение на начините и обхвата на действията, които следва да се изпълнят за подобряване на митническия контрол.

Анализът на библиографията, използвана при разработването на дисертацията, показва, че *авторът добре познава съвременното състояние на изследвания проблем*, както и възможните насоки за усъвършенстване на процеса на предварителен и последващ контрол, осъществявани от Агенция “Митници”.

Обект на изследването е митническата система на Република България (стр. 6).

Предмет на изследване в дисертационния труд е „предварителния и последващия митнически контрол и по-конкретно тяхното усъвършенстване чрез формулиране и предлагане на определени мерки“ (стр. 7).

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научните приноси в дисертационния труд са свързани с обогатяване на съществуващите знания в областта на управлението на предварителния и последващия митнически контрол в Агенция “Митници”. Това е научно поле, в което има сериозно място за бъдещи изследвания.

Целите, които си поставя авторът могат да се сведат до: 1) научноизследователска: „усъвършенстване на предварителния и последващия митнически контрол, чрез изследване и оценка на сегашното състояние на тези видове контрол; 2)научноприложна „да бъдат предложени мерки, които да имат потенциал за усъвършенстването на предварителния и последващия контрол, както и да се направят градивни предложения за това” (стр. 8).

Целта е конкретизирана в пет научни и научноприложни задачи , които са изпълнени в пълен обем.

Авторът формулира добре тезата, която защитава а именно, че „в хода на прилагането на предварителен и последващ митнически контрол, съществуват отделни влияния на различни фактори и процеси и в този аспект, двата вида митнически контрол имат слабости, заради което се нуждаят от усъвършенстване. От своя страна мерките за усъвършенстването на предварителния и последващия митнически контрол следва да се основават на задълбочено познаване и системно изследване на факторите, които го обуславят.“ (стр. 7)

Резултатите от проверката на така формулираната теза са представени коректно в текста на дисертацията.

Здравка Стоянова е избрала подходяща методология, която позволява да се постигнат целите и задачите на изследването и да се провери формулираната хипотеза.

Дисертацията има *подчертано научноприложен характер*. Като приноси в това отношение бих посочил идентифицирането на основните, фактори, които могат да допринесат за повишаване на ефективността на предварителния и последващия митнически контрол в Агенция “Митници”.

Авторът съчетава дългогодишен практически опит със задълбочена научна експертиза, което е гаранция за постигане на поставените цели и разработване на научен труд на високо ниво.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Теоретичните приноси в рецензирания труд са свързани със задълбочения анализ на предварителния и последващия контрол в България и изведените уроци от анализа на добри практики в други държави, както и изследване на спецификите при прилагането им в системата на митническия контрол у нас. Заслужават внимание също резултатите от изследване на влиянието на тези видове контрол при намаляване на риска от не плащане на публични вземания от икономическите оператори. Те имат важен практически ефект.

Здравка Стоянова посочва три научни и два практически резултата в своя дисертационен труд. Приемам самооценката на приносите, направена от автора, и смятам, че те са нейно лично дело.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Здравка Стоянова е представила *пет публикации* по темата на дисертацията на български език, които са съвсем актуални от периода 2018-2020 г. Те са допринесли за повишаване осведомеността на експертната общност по отношение на същността на предварителния и последващ контрол в дейността на Агенция „Митници“, както и за подходите за тяхното усъвършенстване.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията и дава пълна представа за постигнатите научни и научноприложни резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към представения за рецензиране дисертационен труд имам някои дребни критични бележки и препоръки. Първо, на стр. 13 е посочено „Целта на изследването е, да бъдат идентифицирани предпоставките за възникване и реализиране на измами, свързани с не плащане на мита и други задължения при доставки на несъюзни стоки“. Формулировката се различава от посочената цел на дисертацията на стр. 8. Добре би било да се уеднаквят двете формулировки. Второ, на места се използват чуждици, които имат български аналог, например „бенефититите“. Препоръчително е такива да се избягват.

8. Заключение

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на Здравка Стоянова *съдържа научни и приложни резултати*, които отговарят на изискванията на Закона за Висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и съответния Правилник на УНСС.

Представеният за рецензия дисертационен труд показва, че докторантът притежава необходимите теоретични знания и професионални умения и демонстрира възможност за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Като имам предвид всичко посочено до тук, давам своята положителна оценка за рецензирания дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Здравка Божидарова Стоянова образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 “Икономика” по докторска програма „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността).

професор д.с.н.

Янцислав Янакиев

София, 18.03.2021 г.